

4. รูปลักษณะและตระกูลภาษามืออะไรบ้าง

ศาสตราจารย์ พระยาอนุমানราชธน ได้กล่าวถึงเรื่องการแบ่งภาษาไว้ในหนังสือ นิรุกติศาสตร์ ภาค 1¹ ว่ามีอยู่ 3 วิธี คือ

ก. แบ่งตามเชื้อชาติของผู้พูดซึ่งเป็นเจ้าของภาษา วิธีนี้เอาแน่นอนไม่ได้ เพราะคน-ชาติหนึ่งอาจใช้ภาษาของอีกชาติหนึ่งได้ เช่น ชาวนิโกรพูดภาษาอเมริกัน มิได้หมายความว่าชาวนิโกรเป็นเชื้อชาติเดียวกับชาวอเมริกัน เราจึงไม่ใช้การแบ่งภาษาตามวิธีนี้

ข. แบ่งตามรูปลักษณะของภาษา ถ้าภาษาใดมีการประกอบคำและการนำคำเข้าประกอบ-เป็นประโยคด้วยวิธีเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ก็อาจรวมเข้าเป็นประเภทเดียวกันได้

ค. แบ่งเป็นตระกูลภาษา เป็นการแบ่งโดยอาศัยหลักในการแบ่งอย่างข้อ ข. ถ้า-ภาษาใดมีรูปลักษณะเหมือนกันและคล้ายคลึงกัน คือ มีคำพูดซึ่งเป็นคำเดิมในภาษาส่วนใหญ่-ห้องกัน ประกอบคำเข้าเป็นประโยคในทำนองเดียวกัน และยิ่งมีความเป็นไปร่วมกันใน-ทางประวัติศาสตร์ด้วย ก็จัดว่าภาษานั้นร่วมตระกูลภาษาเดียวกัน

นักวิชาการทางด้านภาษานิยมใช้วิธีสองประการหลังนี้ในการแบ่งภาษา

สำหรับการแบ่งภาษาโดยรูป นักวิชาการกล่าวว่ามี 4 ชนิด คือ

4.1 รูปภาษามีวิกัตติปัจจัย คือภาษาที่มีคำดั้งเดิมเป็นธาตุ เอาธาตุนั้นมาประกอบ-กับปัจจัยให้เป็นศัพท์ และเอาศัพท์มาประกอบวิกัตติให้เป็นบท แล้วนำบทไปเรียงเข้าประโยค-ในตำแหน่งใดก็ได้ เพราะมีวิกัตติกำกับบทแต่ละบทให้รู้ว่าทำหน้าที่อะไรในประโยคอย่างแน่-ชัดแล้ว บางประโยคแม้ไม่มีตัวประธานปรากฏอยู่ ก็ยังสามารถรู้ได้ว่าใครเป็นประธาน เพราะวิกัตติของกริยาจะช่วยบอกให้

ธาตุซึ่งถือได้ว่าเป็นคำดั้งเดิมของภาษามีวิกัตติปัจจัยนี้ โดยมากเป็นคำพยางค์เดียว สำหรับเอาปัจจัยเข้าไปประกอบให้เป็นศัพท์ขึ้น เช่น คมฺ ธาตุ แปลว่า ไป (to go) เมื่อ-

¹ศาสตราจารย์ พระยาอนุমানราชธน. นิรุกติศาสตร์ ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2514, หน้า 24-96. ตัวอย่างที่ใช้ในตอนนี้ นำมาจาก-หนังสือหลายเล่มซึ่งจะกล่าวชื่อไว้ในบรรณานุกรม.

เอา กุวิ บัจจยัประกอบเข้าข้างท้าย แล้วลบท้ายธาตุและลบบัจจยัเสียตามหลักเกณฑ์ ก็จะเหลือ ค แปลว่า ผู้ไป ดังนี้

คฺมุ (ไป) + กุวิ (ผู้) $\longrightarrow$ ค (ผู้ไป)

ดังนี้ เป็นต้น แต่โดยมากแล้วเรามักจะไม่ใคร่พบคำที่เป็นตัวธาตุโดยตรงให้เห็นเด่น จะพบก็แต่คำที่ประกอบบัจจยัสำเร็จรูปเป็นศัพท์แล้วเท่านั้น

สำหรับรูปประโยคของภาษามีวิภक्तिบัจจยัที่กล่าวว่าจะเรียงบทใดไว้ตรงไหนก็ได้ และแม้ว่าจะไม่มีตัวประธานบอกไว้ก็สามารถเข้าใจได้ว่าใครเป็นประธานนั้น อาจแสดงได้ด้วยประโยคต่างๆในภาษาสันสกฤตและภาษาละตินอันเป็นภาษามีวิภक्तिบัจจยัด้วยกัน ดังนี้

<u>ประโยคสันสกฤต</u>	กนฺยา	ชลมุ	อานยติ.
	หญิงสาว	ซึ่งนำ	ยอมนำมา.
	(หญิงสาวนำนำมา)		

จะนำเอาคำทั้งสามมาสลับที่กันก็จะมีความหมายเหมือนเดิม เพราะวิภक्तिได้กำหนดหน้าที่ของคำแต่ละคำไว้แล้ว

<u>ประโยคละติน</u>	Brutus	legatum	salutat.
	Brutus	the ambassador	greet.
	บรูตุส	ซึ่งเอกอัครราชทูต	ต้อนรับ.
	(บรูตุสต้อนรับเอกอัครราชทูต)		

จะเปลี่ยนลำดับคำเสียใหม่ก็มีความหมายเหมือนเดิม

ส่วนที่ว่าแม้ไม่มีตัวประธานแสดงไว้ก็สามารถเข้าใจได้ว่าใครเป็นประธานนั้น อาจจะแสดงได้ด้วยตัวอย่างต่อไปนี้

<u>ประโยคสันสกฤต</u>	เวนครี	คฺจฺฉามิ.
	อังกฤษมหานคร (ข้าพเจ้า)	ยอมไป.
	(ข้าพเจ้าไปกรุงเทพมหานคร)	

ประโยคนี้ไม่มีตัวประธานปรากฏอยู่ แต่ประธานแฝงอยู่ในคำว่า คฺจฺฉามิ แล้ว หมายความว่า คฺจฺฉามิ จะมีคำอื่นเป็นประธานไม่ไ้้นอกจาก อหิ (ข้าพเจ้า)

ประโยคละติน   Luciam   amo.
    ช่งลูเซีย   (ข้าพเจ้า) รัก.
    (ข้าพเจ้ารักลูเซีย)

ประโยคนี้แม้ไม่มีตัวประธานปรากฏอยู่ แต่ประธานก็อยู่ในคำว่า amo แล้ว
 ภาษามีวิกัตติปัจจัยแบ่งออกเป็น 3 ตระกูลภาษา คือ

4.1.1 ตระกูลภาษาอินเดียน-ยุโรป (Indo-European) แบ่งย่อยออกไปเป็นหลาย-
 สาขา มีภาษาที่สำคัญๆคือ สันสกฤต อิหร่าน กรีก ละติน อิตาลีเลียน ฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมัน
 รัสเซีย เป็นต้น

4.1.2 ตระกูลภาษาแอฟริกัน (Hamitic) มีภาษาอียิปต์เก่า เอธิโอเปีย ลิเบีย เป็น-
 ต้น

4.1.3 ตระกูลภาษาเซมิติก (Semitic) มีภาษาฮีบรู อาหรับ เป็นต้น

4.2 รูปภาษาคำติดต่อก คือภาษาที่เอาคำเติม (Affix) อันได้แก่คำเติมหน้าหรืออุป-
 สรรค (Prefix) คำเติมกลาง (Infix) และคำเติมหลังหรือปัจจัย (Suffix) เข้าไป-
 ประกอบกับคำเติมให้เป็นเกิดเป็นคำต่างๆขึ้นในภาษา เมื่อประกอบกันแล้ว คำเติมและคำ-
 เติมยังคงรูปอยู่ เช่น

ภาษามลายู

kedai	แปลว่า	ร้าน	เติมอุปสรรค	pe-	เป็น	pekedai	แปลว่า	เจ้าของร้าน
makan	"	กิน	เติมปัจจัย	-an	"	makanan	"	อาหาร
minum	"	ดื่ม	เติมปัจจัย	-an	"	minuman	"	เครื่องดื่ม
rambut	"	ผม	เติมปัจจัย	-an	"	rambutan	"	ผลเงาะ

ภาษาเขมร

เกิด	แปลว่า	เกิด	เป็น	ไต	เติมอุปสรรค	บิ	เป็น	บิเกิด	แปลว่า	ทำให้เกิด
เกว	"	ร้อน	เติมนิคหิตตรงกลาง	เ็น	กั	เกว	"	ไอร้อน		

ทั้งนี้เป็นต้น

ภาษาคำติดต่อกแบ่งออกเป็น 3 ตระกูลภาษา คือ

4.2.1 ตระกูลภาษาอูรัล-อัลไตอิก (Ural-Altaic) ใช้ทุกกันในดินแดนตั้งแต่ทวีปเอเชีย-

อุรลทางตะวันตกไปจนถึงหิวเขาอัลไตทางตะวันออก มี 5 สาขา คือ ภาษาอูเกรียน สะโม-
เฮติก มองโกลิก เทอริก และคุงกุสติก

4.2.2 ตระกูลภาษาทราวิท (Dravidian) ใช้พูดกันในตอนใต้ของประเทศอินเดีย
มีสาขาสำคัญ 4 สาขา คือ เทลुकู ทมิฬ มลายาฬัม และกนาริส

4.2.3 ตระกูลภาษามลายู-โพลีเนเซียน (Malayo-Polynesian) หมายถึงภาษา-
ของชาวมลายูและอินโดนีเซีย ตลอดไปจนถึงภาษาส่วนใหญ่ของชาวเกาะต่างๆในมหาสมุทร-
แปซิฟิก รวมทั้งภาษาพื้นเมืองของชาวฟิลิปปินส์ เกาะมาดากัสการ์ และเกาะใต้วันควัย

ภาษาชวา-มลายูซึ่งเป็นพวกหนึ่งในตระกูลภาษานี้เกือบจะมีลักษณะใกล้เคียงไปทางภาษาคำ-
โดดในแหลมอินโดจีน มีพม่า มอญ เขมร ไทยและญวน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กระบวน-
วิชานี้จะถือว่าภาษามอญ-เขมรเป็นภาษาคำติดต่อสาขาหนึ่งดังที่ศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ
พันธุ์เมธากล่าวไว้

4.3 รูปภาษาคำควมมากพยางค์ มีลักษณะคล้ายภาษาคำติดต่อ แต่ใช้เอาคำหลายคำ-
มาติดต่อกันยาวติดต่อกันเป็นคำทั้งประโยค เช่น ภาษาชวาเม็กซิโกมีคำว่า *achichil-*
lachocan แปลว่า ที่ซึ่งคนร้องไห้เพราะน้ำตาแดง ประกอบด้วยคำว่า *alt* แปลว่า น้ำ,
chichiltic แปลว่า แดง, *tlacatl* แปลว่า คน, *chorea* แปลว่า ร้องไห้ เมื่อ-
เอามารวมกัน บางเสียงหดหายไปบ้าง รูปภาษานี้ใช้กันในบรรดาชาวอินเดียนแดง ชาว-
เอสกีโม และชาวเกาะทะเลใต้บางแห่ง ไม่แพร่หลายเหมือนรูปภาษาอื่น

4.4 รูปภาษาคำโดด คือเอาคำตั้งหรือคำมูลมาเรียงลำดับกันเข้าเป็นประโยค คำ-
ตั้งเหล่านี้เมื่อเรียงเข้าประโยคแล้วก็ยังคงรูปเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปไปเหมือนภาษา-
มีวิภัติปัจจัย หรือไม่มีการลงอุปสรรค เต็มกลาง หรือลงปัจจัยเหมือนภาษาคำติดต่อบางภาษา
คำที่อยู่ในประโยคทุกคำต่างก็มีอิสระในตัวเอง ไม่ผูกพันกับคำอื่น เช่น "ฉันรักเธอ" มีความ-
หมายอย่างหนึ่ง ถ้าเปลี่ยนลำดับคำในประโยคเสียเป็น "เธอรักฉัน" ความหมายก็จะเป็น-
อีกอย่างหนึ่ง และถ้าจะกล่าวว่า "รักเธอฉัน" ก็ไม่มีความหมาย ทั้งนี้เป็นต้น

ภาษาคำโดดแบ่งออกเป็น 2 ตระกูล คือ

4.4.1 ตระกูลภาษาทิเบต-พม่า แบ่งออกเป็นภาษาทิเบต พม่าและกะเหรี่ยง ภาษา-

ที่เขตใช้พูดกันในประเทศทิเบต ภูตาน และสีกิม ภาษาพม่าใช้พูดกันในประเทศพม่า ส่วนภาษาที่จัดว่าอยู่ในสาขาภาษากระเหรี่ยงมียางแดง ยางขาว ทองสู้ มูเซอร์ เป็นต้น

4.4.2 ตระกูลภาษาไทย-จีน ภาษาไทยใช้พูดกันในบรรดาคนไทยหลายสาขา ส่วนภาษาจีนก็แบ่งออกเป็นสาขาใหญ่มากมายเพราะชนชาติจีนมีประชากรนับควยพันล้านคน

สรุป

ในตอนนี้พอจะสรุปได้ว่า ภาษาที่แบ่งโดยถือเอารูปเป็นเกณฑ์มีอยู่ 4 ชนิด คือ

1. รูปภาษามีวิภัติปัจจัย แบ่งออกเป็นตระกูลภาษา 3 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลภาษา-อินเดียน-ยุโรป ตระกูลภาษาแชนติก และตระกูลภาษาเชมติก
2. รูปภาษาคำติดต่อ แบ่งออกเป็นตระกูลภาษา 3 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลภาษาอูรัล-อัลไตอิก ตระกูลภาษาทราวิท และตระกูลภาษามลายอ-โปลินีเซียน
3. รูปภาษาคำควบพยางค์ รูปภาษานี้มีได้มีอิทธิพลต่อภาษาไทยเราเหมือนรูปภาษาอื่นๆ
4. รูปภาษาคำโดด แบ่งออกเป็นตระกูลภาษา 2 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลภาษาทิเบต-พม่า และตระกูลภาษาไทย-จีน

อย่างไรก็ตาม ภาษาบางภาษามีได้มีรูปภาษาใดรูปภาษาหนึ่งโดยบริสุทธิ์ มักมีรูปภาษาอื่นปนอยู่ด้วย เช่น ภาษาอังกฤษเป็นรูปภาษามีวิภัติปัจจัย แต่คำบางคำเป็นรูปภาษาคำติดต่อ เช่น *loneliness* ทั้งยังเป็นอย่างรูปภาษาคำโดด เช่น *A man does not eat grass.* เป็นต้น ภาษาบางภาษาย่อมมีรูปเหลือมล้ำกันเช่นนี้ แต่ต้องถือเอารูปลักษณะของภาษาที่เด่นเป็นสำคัญ

คำถามเพื่อทดสอบ

1. เมื่อนำ ชนุ (เกิด) มาประกอบกับ กุวิ บัจจัย ผลที่ได้คือข้อใด
  1. ชนค
  2. ช
  3. ชนุกุวิ
  4. ข้อ 1 และ 2
2. คำในข้อใดมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด
  1. กำนึก ระบุว่า
  2. ทูเรียน มังคุด
  3. มค โตะ
  4. สตรี ทรัพย์
3. ลักษณะสำคัญของภาษาคำโดดคือข้อใด
  1. ตัวสะกดตรงตามแม่
  2. มักใช้การันต์
  3. สร้างคำใหม่โดยเติมอุปสรรคหรือปัจจัย
  4. สร้างคำใหม่โดยการเปลี่ยนแปลงกลางคำ
4. ในภาษาบาลี ถ้า กญญา แปลว่า หญิงสาว (ประธาน), ผลานิ แปลว่า ผลไม้ทั้งหลาย (กรรม), กญฺชติ แปลว่า กิน (กริยาแท้) "หญิงสาวกินผลไม้ทั้งหลาย" ควรแปลตามข้อใด
  1. กญญา ผลานิ กญฺชติ.
  2. ผลานิ กญฺชติ กญญา.
  3. ผลานิ กญญา กญฺชติ.
  4. ถูกทุกข้อ
5. คำนามในภาษาคำโดดมักแสดงเพศชายและเพศหญิงด้วยวิธีใด
  1. การลงอุปสรรค
  2. การเติมปัจจัย
  3. การใช้คำซ้อน
  4. การเติมคำแสดงเพศข้างหน้าหรือข้างหลัง
6. คำในข้อใดน่าจะเป็นตระกูลภาษาเดียวกัน
  1. son, fils
  2. daughter, hija
  3. house, Haus
  4. love, amore

คำตอบ

1. (2)
2. (3)
3. (1)
4. (4)
5. (4)
6. (3)